

Ya Hu Ve Adem 24

– KENAN KOÇ · 22 Ocak 2017

7.1-) Hint Dinlerinde Tümel Teklik

Upanishad'lar ve Bagavad Gita'ya göre : Bilinçli öz, Brahma, Sonsuz ruh ya da Tanrı, maddenin en küçük parçasından bile daha görünmez olan bir güçtür. Bir öz olarak her şeyde bulunur ve sınırları çizilemez. Öncesiz ve sonrasızdır. Hiç doğmamış ve ölmeyecek olandır.

Kahta Upanishad II, 18: "Bilinçli öz doğmamıştır, ölmez; O, hiçbir kaynaktan gelmez, hiçbir yere gitmez. O doğmamıştır, daimdir, ölümsüzdür, ilktir; beden ölse bile O öldürülemez."

Burada İhlas suresini ve Ayet-el kürsi'yi hatırlayalım. Üstteki pasaja benzer olarak, Kur'an'da Allah'ın Alim sıfatıyla bilinçli bir yaratıcı olduğu, doğurmamış ve doğmamış olduğu söylenir. Allah için evvel ve ahir denerek hiçbir yerden gelip hiçbir yere gitmediği, öncesiz ve sonrasız olduğu, kendinden ezeli ve ebedi olduğu vurgulanır. İsa Upanishad 5: "O hareket eder, o hareket etmez; o uzaktır, o yakındır, o her şeyin içindedir ve O her şeyin dışındadır."

Allah'ın zatında fiil olmamaştır., Fiil,oluş ve hareketin Zatından gelen kudret, irade ve ilimle mana ve efal alemlerinde oluşmuştur. Bagavad Gita, Vedalardaki en eski ilahilerden olan Rigveda X,129 daki Yaradılış İlahisi, Rigveda X,90'daki Purusha İlahisi ve Şvetaşvatra Upanishad III,16: "Görülebilir her şeyin görünmeyenden ortaya çıktığı söylenir. O, tanrıların ve ermişlerin başlangıcı olan ilk neden, doğmamış ve başlangıçsız olandır. O, varolan, varolmayan ve ikisinin ötesindedir. O, başlangıçsız olan en yüce Brahma'dır. O'nun ne Sat (varlık) ne de Asat (yokluk) olduğu söylenir. O'nun elleri ve ayakları her yerdedir; gözleri, başları ve yüzleri heryerdedir, kulakları heryerdedir, O her şeyi sarar."

Allah'ın semi ve basar sıfatlarını ve her şeyi kuşatmıştır. O'nun ne varlık ne de yokluk olduğu söylenir derken, burada sözü edilen varlığı, bizim bilebildiğimiz mümkün varlık olarak anlamak gerekir. Yani Allah, bildiğimiz mümkün varlıklardan değildir. Mutlak varlık olduğundan bizim varlık anlayışımızın da üstünde bir var oluş sahibidir. Daha önce bahsettiğimiz gibi 'O'nun Zatını kavramamamız nedeniyle bize yokluk olarak görünen hiçlik ya da 'Hu' makamı, bilinen anlamda bir mutlak hiçlik olmadığı için 'O'nun mutlak anlamda Asat (yokluk) olduğu da söylenemez.

Aşağıda da, Bagavad Gita'dan bazı pasajları dikkatinize sunalım:

"Benim özüm ne doğar, ne de değişir; çünkü ben her şeyde ve heryerdeyim. Ama kendi yaratıcı gücümle kendimi de görünür kılabilirim. Kendi içinde beni gören kişi, artık yalnızca bir beden olmadığını anlar."

"Ben, her yaratıkta beni görenler için her yerde varolurum. Tüm yaşamı benim görünen biçimim olarak algılayanlar benden hiç ayrılmazlar."

Allah'ın değimden münezze (beri, arı, uzak) oluşunu ve daha önce üzerinde durduğumuz, Kur'an'daki Vechullah kavramını hatırlayarak devam edelim. "Evrenin yapı taşlarının

ötesinde çok daha yüksek bir özüm vardır ki bu tüm evreni ayakta tutar ve tüm yaratıkların yaşam kaynağıdır. (İslamda da Allah, alemleri varlığıyla ayakta tutan, yani kayyimiyetiyle kıyamda bulundurandır. Hüvelhayyülkayyum'dur.) İşte yaradılışın döl yatağı, varlığımın görünen ve görünmeyen bu iki yanındır. Her şeyin başlangıcı ve sonu bendedir. Benden ayrı olarak varolan hiçbir şey yoktur Arjuna. Evrenin tümü boynuma asılı mücevher bir kolye gibidir (Dikkat edelim burada evren Allah'ın bir parçasıdır denmiyor. Panteizme karşıt olarak Allah- alem ayrılığına vurgu yapılıyor). Benim sonsuz tohumum tüm yaratıklarda vardır. Zeki olanın zekası, güzelin güzelliği benim (Allah'ın Esmâ aleminden sıfatlarının yansımaları, tecelliyi analım). Bana sığınanlar, benim dış yüzüm olan görüntüler dünyasını, bu gölgeler dünyasını aşabilir. Ermiş insan, benimle aynı şey olmuş demektir. Onun ruhu tümüyle bana katılmıştır ve ben olmuştur. Her yerde ve her şeyde beni görebilen ermişler, bana sığınır." (Burada Peygamberimizin, derin anlamlarla yüklü "Yarabbi, senden sana sığınırım." duasını hatırlamakta fayda var)

"Sonsuz ruh, Evrenin Ozanı, Yaratıcısı, İlk Nedenidir. O, maddenin en küçük parçasından bile daha görünmez olduğu halde her şeyi var eder ve var tutar. O görülemez, düşünceyle kavranamaz; karanlığın ötesinde, güneş kadar aydınlıktır. Görünen ve görünmeyen evrenin ötesinde, hiç görünmeyen Sonsuz bir Gerçeklik vardır ve tüm evren yok olduğunda bile o yok olmaz. Yaşamın en yüce amacını gerçekleştirmiş olanlar, benim görünmez ve değişmez olduğumu bilirler." (İslam'da Allah'ın değişimden münezzepliği ve alemler yok olduğunda da oluyor olacağı yani ezeli- ebedi oluşu ve Zat'ının görülüp kavranamayacağı hatırlanmalıdır.)

"Ben herhangi bir biçim almadan evrenin tamamında bulunurum. Tüm yaratıklar varlıklarını bana borçludur ama ben onlarla sınırlı değilim. İşte benim kutsal gizemim! Bu yaratıkların hepsi bendedir ama ben tam olarak onların hiç birinde değilim. (Hem içsel hem aşkın olan tümel tekilik, islamda da benzer şekilde tanımlanır.) Onlar benim içimde, rüzgarın boşlukta esmesi gibi devinirler. Bu soylu bilgi, bu soylu giz, en etkili arındırıcıdır. Hem doğru hem de yok edilemez olduğu için uygulanması insana sevinç verir ve aracısız olarak yaşanabilir."

Burada ; İslamiyet'te de aslında kul ile Allah arasında aracılık yapacak bir ruhban sınıfının olmadığını hatırlayalım. Bu mutlak felsefenin dayandığı mutlak mantık idrak edilince, Allah'ı bilme eylemi, teknik olarak şeksiz şüphesiz insanın içinde yer eder. Din, bu bilincin hayatta, yaşarken sürekli pratiğini yaparak teorideki bilginin içselleştirilmesi amacını güder. Böylece bu mutlak bilgi, en büyük arındırıcı olur."Kimileri bilgelik yolunu seçerler. Benim hem tek hem de çok olduğumu bilirler (O, Zat olarak tek ve asıl varlık, tecellileri (yansımaları) açısından ikilik alemine (çokluklar alemi, mümkünât alemi) nüzul eden oluşturunucudur) . Çünkü armağanın kendisi de benim, adak da. Kutsal söz, kutsal yiyecek, kutsal ateş, hepsi benim. Ben yaşamın amacım, tüm varlıkların dostu, dayanağı, sığınağıyım. Her şeyin başı, ortası ve sonuyum. Ben hem döl yatağı, hem de dölleyen tohumum. Güneşin sıcaklığı benden gelir. Yağmuru yağdıran da durduran da benim. Ben hem ölümsüz yaşam, hem de ölümüm. Olan ve olmayan her şey benim."

"Başlangıcımın olmadığını, hiç doğmamış olduğumu, evrenin tek hakimi olduğumu bilen kişi hem günahlardan hem de yanlışlardan arınır (İhlas suresini hatırlayalım). Ben her şeyin Tek kaynağıyım. Her yaratığın içinde bulunan Sonsuz Ruhum ben, varlıkların başı, ortası ve sonuyum. Sonsuz zamanım, her

şeyi gören yaratıcıyım. Varlıkların tohumuyum Arjuna, çünkü canlı ya da cansız hiçbir şey bensiz var olamaz. Tüm evreni varlığımın yalnızca çok küçük bir parçasıyla ayakta tutuyorum ve ben varım."

"Seni biçimi olmayan sonsuz gerçeklik olarak, duygu ve düşüncelerin ötesinde varolan ve adı ve biçimi olmayan aşkın Gerçeklik olarak aramak... Bunun için duyularını bastırmış, zihinlerini durultmuş olarak herkesin iyiliği için çalışmak..."

"O'nun elleri, ayakları, gözleri, kulakları her yerdedir. Her şeyi duyar, her şeyi görür; O her şeydir. O'nun duyuları yoktur ama duyar (İslamda da Allah'ın semi ve basar sıfatları bu şekilde yorumlanır). Kendisi tümüyle bağımsız olduğu halde, her şey O'na bağımlıdır. O, maddesel dünyanın ötesindedir ama bu dünyada bulunur. O görünmezdir. Hem yakında, hem uzaktadır; varlıkların hem içinde hem dışındadır (İslamda O'nun bu özelliği, zahir ve batın oluşuyla ortaya konur). Harekete geçiren O'dur ama kendisi hareketsizdir (Çünkü İslam'a göre, Allah değişimden münezzehtir. Fiil, Zat'ta değil, mana ve efal alemlerinde varlık bulur. Bu nedenle bir yönüyle Zat'tan da ayrı değildir oluş. Ama Zat, oluştan ayrı bir şeydir). O her şeyi birleştiren Tek'dir ama çokmuş gibi görünür (Sufizmde O'nun bu özelliği, Zat boyutundan efal alemine yansıması şeklinde açıklanır. Tecelli ve nüzul kavramları bu düşünceye dayanır). Yaratıcı da, koruyucu da, yok edici de O'dur."

"Tüm yaradılışa kaynaklık eden o ilk nedeni ara. Evrenin tümüne yayılmış olan ve onu içten destekleyen sonsuz Ruh."

"Sattava (ilahi) kaynaklı bilgi, her şeyde yok edilemez olan varlığı, evrendeki çeşitliliğin altında yatan Birliği görür (Yani mutlak, çürütülemez felsefeyi kavrar)."

"Tanrı tüm varlıkların yüreğindedir Arjuna."

7.2-) Kur'an'da Tümel Teklik'le İlgili Bazı Ayetler

"Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz." (76/30)

"Sizi de yapageldiklerinizi de Allah yaratmıştır." (37/96)

"Attığında sen atmadın, atan Allah'tı" (8/17)

"Peki onlar, Allah'ın dininden başka bir din mi arıyorlar? Oysa göklerde ve yerde her ne varsa -istese de, istemese de- O'na teslim olmuştur ve O'na döndürülmektedirler." (3/ 83)

"Doğu da Allah'ındır, batı da. Her ne yana dönerseniz Allah'ın vechi oradadır. Şüphesiz Allah kuşatandır, bilendir." (2/115)

"Allah, kulaklara ve gözlere malik olandır." (Yunus /31)

"Şüphesiz Allah, latif olandır, (her şeyden) haberdardır." (31 /16)

"Şüphesiz, Ben senin Rabbinim!." (20/12)

"Nefslerinizde de!. Hala görmüyormusunuz?" (51/21)

".. Sizi bir Nefs'den yaratan.." (4/1)

"Şükreden, ancak kendi nefesine şükretmiş olur.. Rabbim Ganî'dir." (27/40)

"Yemin olsun ki, biz Lokman'a, Allah'a şükretmesi için "hikmet" verdik.. Şükreden, ancak kendi nefesine şükretmiş olur." (31/12)

"Allah sizi, Bir Nefs'den yarattı. Sonra da ondan, eşini var kıldı." (39/6)

"Oku kitabını, bugünde Hasiyb(hesap görücü) olarak nefsin yeterlidir." (17/14)

"Allah, semâların ve yerin nûru'dur. O'nun nurunun misâli, içinde çerâğ bulunan bir kandildir.. Çerâğ, gökte parlayan inci gibi parlak bir fanus içindedir ki, doğuya da batıya da

nispet edilmeyen mübarek zeytin ağacından tutuşturulur. Bu ağacın yağı, ona ateş dokunmasa da kendiliğinden ışık saçar. Nur üstüne nûr'dur, O.. Allah, nuruna, dilediğini hidayet eder. Allah, insanlara böyle misâller getirir. Allah, her şeyi bilendir." (24/35)

"O dur Evvel ve Ahir ve Zahir ve Batın" (57/3)

"Kesinlikle ALLAH alemlerden ganidir." (29/6)

"Dikkat edin; O gerçekten Şey'in kendisi olarak ihata(kuşatma)dadır" (41/54)

"Her şeyi, kendisi olarak ihata(kuşatma) eder" (4/126)

"..Allah her şeyi zâti olarak bilir!." (48/26)

"Semalarda ve yerde olanlar O' ndan isterler. O, her an yeni bir şendedir (oluştadır, tecellîdedir)." (55/29)

"Nerede olursanız olun, sizinledir" (57/4)

"Eğer kullarım sana beni soracak olursa, ben kariybim (yakınım).. Dua edenin davetine, bana dua ettiği anda icabet ederim." (2/186)

"Yakın bir mekândan davet edecek olanın çağıracağı gün, sese kulak ver." (50/41)

"Şüphesiz ben, Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim .. Hiç bir canlı yoktur ki, Rabbim, alnından çekip götürmesin!" (11/56)

"Hiçbir şey yoktur ki ,O'nu (O'nun) hamdiyle tesbih etmesin. Fakat siz onların tesbihlerini anlayamazsınız!." (17/44)

"Yemin olsun ki, insanı biz yarattık. Ve biz, nefsinin ona verdiği vesveseleri de biliriz. Biz ona, şah damarından daha yakınız." (50/16)

"Rahman arşın üstünde istıva etmiştir." (20/5)

"Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe , Birr'e eremezsiniz." (3/92)

"Allah yanı sıra tanrı edinme! Tanrı yoktur , yalnız Hu.. Hu'nun vechi haricinde her şey, yok olucudur." (28/88)

"Yeryüzünde bulunanların hepsi fanidir.. Baki, celal ve ikram sahibi Rabbinin vech'idir.." (55/26,27)

"Şahittir Allah, tanrı yok, yalnız zatına işaretle hüviyet'i vardır..Ve Allah, dilediği birim isimleri altında (melekler, ilim sahipleri) bu şahitliğini izhar eder.." (3/18)

"Hepsi ,rabbimizin indindedir.." (3/7)

"Her şey, O'nun indinde bir ölçü iledir." (13/8)

"O, semalarda ve yeryüzünde mevcut olanların tümünü, indinden size musahhar kıldı. Muhakkak ki,

düşünebilen kavimler için âyetler vardır." (45/13)

"Semalarda ve arz da olanlar hepsi O'nundur. Hepsi O'na boyun eğmektedir." (30/26)

"Bir şeyin olmasını irade etti mi , ol , der ve o şey olur ...Her şeyin orjinini elinde tutan Subhandır ki , O'na dönmektesiniz." (36/82,83)

"O, her şeye vekildir." (6/102)